

**HALDUN TANER'İN "SAHİB-İ SEYF-Ü KALEM"
ADLI ÖYKÜSÜNÜN TEMEL DİL BECERİLERİ BAĞLAMINDA B1 DÜZEYİNE
İLİŞKİN DEĞERLENDİRİLMESİ***

Muharrem Harmandar¹

Faik Kanatlı²

Geliş Tarihi/Received: 08.12.2020 Kabul Tarihi/Accepted: 13.12.2020 Elektronik Yayın/Online Published: 15.12.2020

DOI: 10.48166/ejaes.837818

ÖZET

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metinlerin kullanımı dil-kültür öğelerini daha net ve açık bir biçimde yansıtmak için gereklidir. Metinlerde bulunan kalıp ifadeler ve söz zenginlikleri kültür aktarımına hizmet eder. Bu bağlamda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde içeriği zengin metinlerin kullanılması öngörülmüştür. Dil-kültür aktarımının daha etkili yapılması için bu metinlerin düzeye uygun sadeleştirilmesine ihtiyaç duyulur. Bu çalışmanın amacı Haldun Taner'in "*Sahib-i Seyf-ü Kalem*" öyküsünü B1 düzeyine göre sadeleştirmek, bu metni kültür-dil bağlamında değerlendirmek ve B1 seviyesindeki öğrenciler için etkinlik önerileri hazırlamaktır. Bu amaçla çalışmada Haldun Taner'in belirlenen öyküsü B1 düzeyinin yapısal özellikleri göz önünde bulundurularak sadeleştirilmiştir. Sadeleştirilen bu öyküde yer alan kalıp sözler, ikilemeler, deyim ve atasözleri betimlenmiştir. Ardından öykü için B1 düzeyinde kullanılacak okuma, dinleme, konuşma ve yazma etkinlikleri tartışmaya sunulmuştur. Araştırmanın metin ve kültür odaklı yabancı dil olarak Türkçe öğretimine katkı sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi; dil becerileri; metin sadeleştirme; B1 düzeyi

**THE EVALUATION OF HALDUN TANER'S STORY NAMED
"SAHİB-İ SEYF-Ü KALEM" IN THE CONTEXT OF BASIC LANGUAGE SKILLS
RELATED TO B1 LEVEL**

ABSTRACT

The use of texts in teaching Turkish as a foreign language is necessary to reflect the language-culture elements more clearly and clearly. The richness of stereotypes and vocabulary found in the texts serve for the transfer of culture. In this context, it is envisaged to use rich texts in teaching Turkish as a foreign language. In order to make the transfer of language-culture more

*Bu çalışma "Haldun Taner Öykülerinin Temel Dil Becerileri Bağlamında B1 Düzeyine İlişkin Değerlendirilmesi" başlıklı tezin bir bölümüdür.

¹Türkçe Öğretmeni, Mersin, mharmandar.mh@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1884-598X

²Prof. Dr., Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi, fkanatli@mersin.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8149-6789

effective, these texts need to be simplified according to the level. The aim of this study is to simplify Haldun Taner's story "*Sahib-i Seyf-ü Kalem*" according to B1 level, to evaluate these text in the context of culture-language and to prepare activity proposals for B1 level students. For this purpose, story determined by Haldun Taner in the study were simplified by considering the structural features of the B1 level. The phrases, reduplications, idioms and proverbs in these simplified stories are described. Then, reading, listening, speaking and writing activities that can be used for the story at the B1 level were presented to the discussion. It is thought that the research will contribute to the teaching of Turkish as a text and culture-oriented foreign language.

Keywords: Teaching Turkish as a foreign language; language skills; text simplification; B1 level

1. GİRİŞ

Ülkeler arasındaki sınırların giderek belirsizleştiği, hiçbir dilin birbirinden uzak kalmadığı, bütün dillerin birbiriyle etkileşime geçtiği, dilin ve kültürün birbirini etkilediği ve birbirinin gelişimine katkıda bulunduğu günümüzde; insanların etkileşime ve iletişime geçmesi de kaçınılmazdır. Bir yandan etkileşimle ortaya çıkan, diğer yandan da yeni etkileşimlere zemin hazırlayan dil, çok boyutlu bir olgu olarak değerlendirilmektedir. Dilin söz konusu çok yönlülüğü ve çok işlevselliği, dil hakkında birçok tanım yapılmasına olanak tanır. İletişim ve etkileşimin gerçekleştiği zemin olan dili, Aksan (2015) “düşünce, duygu ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanarak başkalarına aktarılmasını sağlayan çok yönlü, çok gelişmiş bir dizge” olarak tanımlamıştır. Aksan bu tanımda dilin gelişmiş bir dizge yapısına sahip olduğuna vurgu yapar. Dil iletişimin temeli olarak da diğer bir boyutuyla karşımıza çıkar.

Dil-iletişim ilişkisini tamamlayan diğer bir unsur dil-kültür ilişkisidir. Kültür kavramına bu bağlamda değinmek gerekir ki kültür için toplumun toplum olabilme gerekliliğini ortaya koyan oluşumdur diyebiliriz. Kültür insanoğlunun doğumundan ölümüne kadarki oluşumların birikimi olarak yansır. Kültür insanın geçmişini anlatır, geleceğini belirler. Dil-iletişim ve dil-kültür ilişkisi çerçevesinde Türkçe öğretimi; sadece bir sözcük aktarımı değil, geçmişten bugüne ve ayrıca geleceğe yönelik kültür aktarımıdır. Dil bu yönlü düşünüldüğünde sadece sözdizimsel ve gösterimsel olarak harfler ve cümlelerden ibaret değildir. Bunun yanında insanın, düşünselliğinin, kültürelliğinin, yaşantısallığının ve evrenselliğinin kendisi olarak tanımlanabilir. Dil ve kültür öğretiminde rol oynayan ve iletişimin etkili araçlarından olan metin, alan yazınında bazı tanımlarla ifade edilmiştir. Bu doğrultuda metin kavramı hakkında şu tanımlara yer verilebilir: Günay’a (2017) göre metin, belirli bir bildirişim bağlamında bir ya da birden çok kişi tarafından sözlü ya da yazılı olarak üretilen dilsel bir bütündür. Günay, metinlerin bildirişim değeri taşıdığı ileri sürer. Ona göre bildirişim işlevi olmayan yazılı ya da sözlü bir belge, metin değildir. Kısaca Günay, metni başı ve sonu ile kapalı bir yapı oluşturan dilsel göstergelerin art arda geldiği anlamlı yapı olarak tanımlar. Balcı’ya (2018) göre dilsel açıdan bakıldığında birbirini izleyen, sıralı ve anlamlı bütünler oluşturan cümleler dizimi ve bağdaşık, belli yapıları dil birimlerinden oluşan kurallı sözlü ya da yazılı üretilen iletişim aracına metin denir. Balcı metnin, cümlelerin anlamsal bütünüyle oluştuğuna değinmiştir. “Bir metinden söz edilebilmesi için

gerekli şartlar nelerdir?” sorusu hem metinbilim hem de dil öğretiminde yanıtı aranan temel sorulardan biri olmuştur. Dolayısıyla metin kavramını anlamak adına metinsellik ölçütlerine değinmek gerekir.

Metinsellik ölçütlerine Günay (2017) şöyle değinmiştir:

➤ **Bağdaşıklık:** Yazının metin olmasını sağlayan ve metin içi ilişkileri kuran dille ilgili özelliklere denir.

➤ **Tutarlılık:** Bir metnin tutarlı olması, metnin kendi içerisinde anlamsal ve mantıksal bir bütünlük sağlaması, cümlelerin ve paragrafların bağlantılı olmasıyla gerçekleşir.

➤ **Amaçsallık:** Her metin belirli bir niyetle düzenlenmiştir. Belirli bir iletiyi sağlayan metin okuyucusu üzerinde belirli bir etki yaratmayı amaçlar.

➤ **Kabul edilebilirlik:** Metin, dil ilişkilerinin toplumsal ve kültürel bir sonucu olarak karşımıza çıkar. Bu dil ilişkilerinin yapısı, mantıksal terimlerle açıklanamaz. Her metin için toplum, dönem ya da grup için kabul edilebilirlik ölçüsünden söz edilebilir. Her metnin üretildiği bir kültür ortamı vardır.

➤ **Metinlerarasılık:** Metin tek başına yazılmamıştır ve diğer metinlerden soyutlanamaz.

Bu kavram bir metnin başka metinlerle olan ilişkilerini belirtir. Oluşturulan metin kendinden önceki metinlerden etkilenir ve kendinden sonraki metinlere de zemin hazırlar.

➤ **Bilgisellik:** Okuyucunun, okuduğu metne ilişkin ihtiyaç duyduğu bilgilerdir. Metni anlamak için metnin oluştuğu dönemin, toplumun ve yazarın bakış açısının bilgisine gereksinim olabilir.

➤ **Durumsallık:** Okuyucu metni okuduğu sırada okuduğuyla ilgili bazı sorulara yanıt bulmak ister. Okuyucu yazardan başka, metnin yazıldığı zamanı ve yeri de ayrıca merak eder. Metnin ne zaman, nerede, kim tarafından ve neden yazıldığı önemlidir. Yabancı uyruklu öğrencilere Türkçe öğretiminde bu metinlerin sadeleştirilmesi gerekmektedir. Bu metinlerin sadeleştirilmesinde belli yöntemlerin kullanılması gerekmektedir. Metin sadeleştirme temelinin, yabancı dil öğrenen öğrenciler için metni daha anlaşılabilir kılmak ve hedef dilde anlamayı daha etkin sağlamak oluşturur. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan metinlerin de öğrencilerin dil seviyelerine uygun olarak sadeleştirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Crosley (2012), sadeleştirme; metnin okunabilirliğini, anlaşılabilirlik düzeyini artırmayı ve öğrencilerin bilişsel yükünü hafifletmeyi amaçladığını söylemektedir (akt. Durmuş, 2013, s. 136). Crosley metin sadeleştirme amacını ortaya koyarken metnin anlaşılabilirliğini temele almıştır.

Öğrencinin dil edinimi metinler üzerinden gerçekleşiyorsa bu metinlerin öğrenci seviyelerine uygunluğu son derece önem kazanır. Ortaya konulan kazanımları, öğrencinin içselleştirebilmesi için derslerde metnin etkin ve düzeye uygun kullanımı, önemli bir etkidir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde her koşulda özgün metinler kullanılamaz çünkü her özgün metin, öğrencilerin dil düzeylerine uygun olmayabilir. Bu durumda metinlerin sadeleştirilerek kullanılması, yabancı dil öğretiminde genel kabul gören bir olgudur. Bu noktada Durmuş (2013), metinlerin zorluğundan kaynaklı yaşanacak anlama sıkıntılarının giderilmesi için metni belli düzeye indirgemenin faydalı olduğunu söylemektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de metinlerin sadeleştirilmesinde

anlaşılabilirlik boyutu temele alınmaktadır. Sadeleştirilen metinler öğrencilerin dil düzeylerine ve yeterliliklerine göre ayarlanmaktadır. Böylece öğrenciler metnin iletmek istediği mesajı daha iyi anlayacaktır. Metin sadeleştirildikten sonra öğrencilerle etkinlik yapmak ve dil kültür öğrenimini sağlamak adına dört temel beceriyi dikkate almak gereklidir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sadeleştirilen metinler aktarılırken temel dil becerilerine göre öğretim yapılmaktadır. Bu gerekçeyle dil öğretimi ve dil becerileri kavramlarına değinilmesi kaçınılmazdır. Bu bağlamda Demirel'e (2014, 29) göre "dil, dört temel beceri olarak kabul edilen dinleme, konuşma, okuma, yazma becerilerinin işlevsel bütünlüğünden oluşmaktadır." Dört temel dil becerisi birbirinin tamamlayıcısı niteliğindedir.

Dil becerileri bir insanın anne karnında işitme gerçekleştikten sonra dinlemesiyle başlar. Bunu konuşma, okuma ve yazma takip eder. İnsan bu sayede çevresinden aldığı uyarıcılara tepki verir ve bu tepkilerde düşüncelerini dile getirir. Demirel'e (2014) göre ikinci bir dil öğrenen kişi önce duyacak sonra konuşacak ve daha sonra okuma yazmayı öğrenecektir. Bireyin bir dile ait bilgi ve becerileri gözlem ve deneyim yoluyla doğal ortamlarda edinmesine dil edinimi denir (Şen, 2019, s. 13). Bu açıdan bakıldığında deneyim ve doğal ortamda dil öğrenilmesi hedef dilin özümsemesini sağlayacaktır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı Haldun Taner'in "*Sahib-i Seyf-ü Kalem*" adlı öyküsünün yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için B1 düzeyine göre sadeleştirilmesi, dil-kültür ilişkisi bağlamında değerlendirilmesi ve öyküden hareketle beceri odaklı dil öğretimine yönelik etkinlik önerilerinin hazırlanmasıdır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Haldun Taner'in öyküsü, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için incelendiğinde ve sadeleştirildiğinde, dil-kültür özellikleri saptandığında ve metinlerden hareketle alana yönelik etkinlik çalışmaları hazırlandığında Türkçe öğretimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Metinler, dil-kültür öğeleri bağlamından incelendiğinde Türk kültüründeki kullanımları ve aktarımları yansıtmaktadır. Birçok yazarın öyküsü yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanına yönelik olarak çalışılmıştır. Ancak Haldun Taner öyküleri yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanı için sadeleştirilmemiştir. Yazınsal metinler, doğası gereği olanı, kurgusal yansımaları ve yaşantıları aktarır. Yazınsal metin olarak öykü, hem içerdiği betimlemeler hem de kurgusal ve yaşantısal öğelerden oluşması bağlamında kültür aktarım araçlarından biri olarak değerlendirilebilir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Tarama modelini Karasar (2013), geçmişte bulunan ve şimdi var olan durumları olduğu gibi betimleyen araştırma modeli olarak adlandırmıştır. Tarama modelinde araştırılan durum kendi içerisinde betimlenmeye çalışılır.

Bu çalışma doğası gereği nitel bir çalışmadır. Nitekim nitel çalışmayı Yıldırım ve Şimşek (2011), "gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların

ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” şeklinde betimlemiştir.

2.2. Veri Toplama Aracı

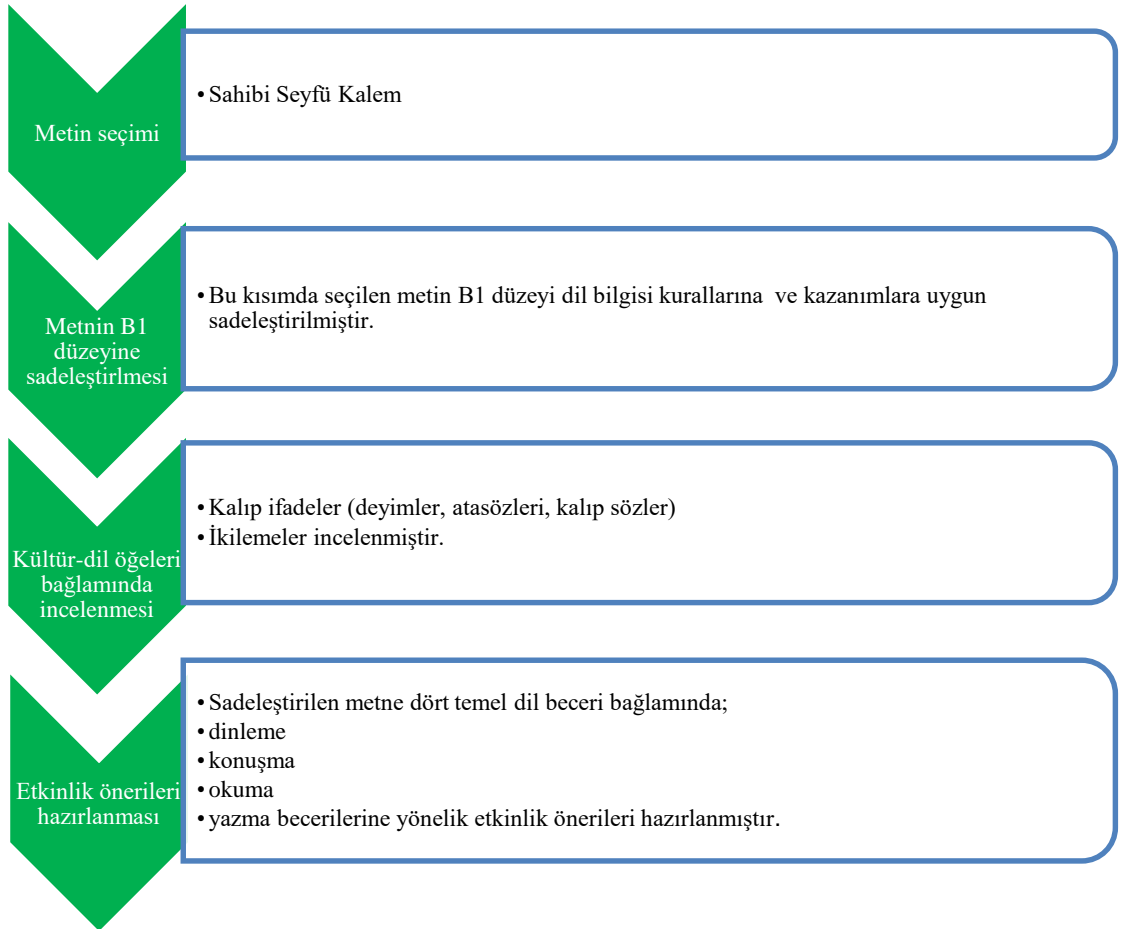
“*Sahib-i Seyf-ü Kalem*” adlı öykü Mustafa Miyasoğlu’nun Haldun Taner’i tanıttığı Kültür Bakanlığının yayınları arasında yer alan kitaptan seçilmiştir. Öykü seçilirken içerik bağlamında sözcüklerin ve ifadelerin kullanım zenginliği dikkate alınmıştır.

2.3. Veri Analizi

Bu çalışmada verilerin analizi doküman incelemesine göre yapılmıştır. Yıldırım ve Şimşek’e (2011) göre doküman incelemesi, araştırılması uygun görülen bulgular hakkında bilgi içeren yazılı dokümanların incelenmesiyle gerçekleşir. İncelenen metinlerde de cümlelerin uygunluğu düzeye uygun sadeleştirme çalışması yapılacağına uygun kabul edilmiş ve dil kazanımları çerçevesinde sadeleştirilip incelenmiştir. Turgut’a (2012) göre doküman analizi yazılı unsurların problem durumlarına yönelik çalışmada yer alan konunun analizini ortaya koymaktır.

2.4. İşlem (Araştırma Süreci)

“Haldun Taner’in ‘*Sahib-i Seyf-ü Kalem*’ Adlı Öyküsünün Temel Dil Becerileri Bağlamında B1 Düzeyine İlişkin Değerlendirilmesi” adlı çalışma kapsamında gerçekleştirilen uygulamalara sırasıyla aşağıda yer verilmiştir.

Şekil. 2.1. Araştırma Süreci

3. BULGULAR

3.1. “*Sahibi Seyf-ü Kalem*” Hikâyesinin Dil-Kültür Bağlamında Değerlendirilmesi

Sahibi Seyf-ü Kalem adlı metin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi bağlamında zengin bir içerik olarak değerlendirilebilir. Bu zenginlik, metin içerisinde kullanılan ikilemelerden, kalıp sözlerden, deyimlerden ve atasözlerinden anlaşılabilir. Bu bağlamda metin içindeki ikileme görünümleri Tablo 1.’de sunulmuştur.

Tablo 1. “*Sahibi Seyf-ü Kalem*” Adlı Öyküde Geçen İkilemeler

İkilemeler	f
Şaşıp şaşıp	1
İşgüzar işgüzar	1
Kapış kapış	1
Olsa olsa	1
Hayran hayran	1
Dolu dolu	1
Yavaş yavaş	1
Harıl harıl	1
Kara kara	1
Seve seve	1
Toplam	10

Tabloda görüldüğü üzere günlük yaşamda çokça kullanılan “dolu dolu, seve seve, yavaş yavaş, harıl harıl” gibi ikilemelerin öyküde kullanıldığı saptanmıştır.

Metinde içerisinde kalıplaşmış ifadeler Tablo 2.’de sunulmuştur:

Tablo 2. “*Sahibi Seyf-ü Kalem*” Adlı Öyküdeki Kalıp İfade Görünümleri

Kalıp ifadeler	f
Akla hizmet etmek	1
Mübarek insan	1
Kaleme almak	1
Okun yaydan çıkması	1
Gözlerini dikmek	1
Allah’ın belası	1
Yüz karası	1
Yakasına yapışmak	1
Ne yapıp ne etmek	1
Kendi kendine gelin güvey olmak	1
Yudumluk ömür	1
Gözleri mutluluktan süzülme	1
Sevinçten ölmek	1
Ölsem de gam yemem	1
Tadında bırakmak	1
Toka etmek	1
Kara kara düşünmek	1
Allah korusun	1
Bıyığı yeni terlemek	1
Gözünü budaktan sakınmamak	1
Toplam	20

Sadeleştirilen metin bünyesinde toplam 20 tane kalıp ifadeye rastlanmıştır. Bu ifadelerin içinde dini ifadeler de “mübarek, Allah’ın belası, Allah korusun” yer almaktadır. Bu sözler bedduaları ve iyi dilekleri yerine getirir. Aynı zamanda akıl ve akıllı davranma konusu ile ilgili de ifadelere rastlayabiliriz. Örneğin “akla hizmet etmek, kara kara düşünmek” gibi. Bunların yanında günlük yaşamda kullanılan kötülük, iyilik, ölüm, gurur, korku, kararlılık temalı söz kalıpları da yer almaktadır.

B1 düzeyi kazanımları incelendiğinde bu tür yapıların öğretilmesinin önemli olduğu görüşüne varılabilir. Yabancı uyruklu öğrenciler Türkçe öğrenirken öne çıkan zorlukların içerisinde, Türk kültüründe yaşam eksikliği çektiklerinden hem bu kelimelerde hem de kullanılan kalıp ifadelerde güçlük yaşayabilirler. Bu metinlerden hareketle öğretimin kolaylaştırılması, hikâyelerin Türkçe öğretirken kullanılması bu eksikliği gidermede fayda sağlayacaktır. B1 seviyesinde Türkçe öğrenen yabancı uyruklular için cümle düzeyleri ve kazanımlar Avrupa Dil Çerçevesi’nde ortaya konulmuştur. Ortaya konan kazanımlar ve dil düzeyleri çerçevesinde tekrardan sadeleştirilmeye çalışılmıştır.

Özgün metinde dil özellikleri incelendiğinde yazar tarafından dönemin dil özelliklerini yansıtan söz yapıları kullanılmıştır. Bu söz ifadeleri Tablo 3.’te sunulmuştur:

Tablo 3. “*Sahibi Seyf-ü Kalem*” Adlı Öykünün Özgün Metninde Kullanımı Zor İfadeler

Kullanımı zor sözcükler	f
Müstenit	1
Mekâtibi askeriye	1
Harp	1
Nevcivan	1
Tâbi	1
İthafiye	1
Ricali devlete	1
Erkânı Harbiye-i Umumiye Riyasetine	1
Kütüphanesi irfanımızı	1
Tevil	1
Tehalük	1
Hisse	1
Taarruz	1
Sahib-i seyf-ü kalem	1
Sahhat	1
Maazallah	1
Çâlâki	1
İnkılâba	1
Terakkiyatı fenniye	1
Haptetmek	1
Bilâ	1
Mamafih	1
Devr-i şebabet	1
Endam	1
Nesl-i ati	1
Vesika-i tarihiye	1
Kuvvei kalemiyyem	1
Enzar-ı ibreti	1
Gûna	1
Müşkülât	1

Mekatih	1
Makamatı	1
Müspiteye müstenit	1
İştirak	1
Bilûmum	1
Bilcümle	1
Teati	1
Nevcivan	1
Tetkik	1
Vesaiki müspiteye	1
Toplam	40

Bu yapılar öğrenciler tarafından anlaşılmayacağı için günümüzde kullanılmayan sözcükler, tamlamalar ve Türkçeye uygun olmayan ifadeler günümüz Türkçesine TDK'den hareketle dönüştürülmüştür. Bu şekilde bakıldığında sadeleştirilen bu öykü Türkçe öğrenen yabancı uyruklu bir öğrenci için kullanıma uygun hâle getirilmeye çalışılmıştır. Sadeleştirme sonucunda metinden hareketle temel dil becerilerini ilerletmeleri için metni anlama ve yorumlamaya yönelik hazırlanan etkinlik önerileri ortaya konulmuştur. Etkinlikleri ortaya koyarken bu seviye düzeyinde dört temel beceri için verilen kazanımlar dikkate alınmıştır.

Yazılan metnin döneminden kaynaklanan ve öğrencilerin anlamasını zorlaştıran kelime yapıları ve kalıp ifadeler de sadeleştirme sonucunda günlük hayat içinde kullanıma uygun hâle getirilmeye çalışılmıştır. B1 seviyesindeki Türkçe öğrenen bir öğrencinin Türk kültürünü daha iyi anlamlandırabilmesi açısından bu metni özgün hâlimden okuduğunda uygun olmayacağı, metinde geçen sözcük durumlarından ve cümle yapılarından anlaşılacaktır.

Öğrencilerin öğrenim gördüğü toplumun kültür öğelerindeki zenginlikleri ortaya koyan bu metin öğrenciler açısından metnin anlamını bozmadan sadeleştirilip uygun olan düzeye getirme çalışması sağlanmaya çalışılmıştır. Bu sayede öykülerin alana kazandırılması gerçekleşir. Hazırlanan etkinlik önerileri de sadeleştirilen metin üzerinden ortaya konulan sorulardır. B1 seviyesindeki öğrenciler sadeleştirilen metni okuduktan sonra bu etkinlik görünümelerini rahatça çözümleyebileceği varsayılmıştır. Nitekim öyküler içeriksel olarak kazanımlara uygundur.

3.2. “*Sahibi Seyf-ü Kalem*” Hikâyesinin B1 Düzeyinde Sadeleştirme Görünümleri

“*Sahibi Seyf-ü Kalem*” adlı öyküde yer verilen sadeleştirme cümlelerine örnekler yer verilmiştir.

- o **Ö.C.** : Oldu olacak bari mekâtibi askeriyeden birinde, bilfarz Kuleli İdadisinde lisan tedris etse imişim.
- o **S.C.** : Ona göre üstelik askeri okulların birinde, diyelim ki Kuleli lisesinde dil öğrenmeliymişim.
  - o Metinden alınan bu cümlede sadeleştirme yapılırken Türkçe olmayan sözcüklerin Türkçe karşılığı kullanılmıştır. Öğrencilerin anlaması için cümlenin temel anlamı değiştirilmeden B1 düzeyine uyarlanmıştır.
- o **Ö.C.** : Elim henüz kalem tutarken nesl-i atının enzar-ı ibreti önüne bir vesika-i tarihiyye sermeli.
- o **S.C.** : Elim henüz kalem tutarken gelecek neslin gözleri önüne bir tarihi belge sermeli.

- o **Ö.C.** : Allaha şükür kuvvei kalemiyyem yerindedir.
- o **S.C.** : Allaha şükür kalem kuvvetim yerindedir.
- o **Ö.C.** : Devr -i şebabetinden kalma bir resmini göstermişti bize...
- o **S.C.** : Gençlik resmini gösterdi bize...

Örnek cümlelerde görüldüğü üzere Türkçesi kullanılmayan bazı kelimeler öğrencinin metni daha iyi anlayabilmesi amacıyla hem günümüz Türkçesine çevrilmiştir hem de kazanımları daha iyi aktarmak amacıyla B1 seviyesine uyarlanmıştır.

- o **Ö.C.** : Yok bankacılıkmış, hariciye memurluğu imiş, mühendislik veya avukatlıkmış, boş verirdi. Miralay bey böyle ıvır zıvır mesleklere...
- o **S.C.** : Miralay Bey, bankacılık, dışişleri memurluğu, mühendislik veya avukatlık, böyle gereksiz meslekleri umursamazdı, boş verirdi.
- o **Ö.C.** : Hazret, şimdi yazacağı tarih-i harp için harıl harıl vesaik toplamakla meşgul...
- o **S.C.** : Hazret, şimdi yazacağı savaş tarihi için harıl harıl belge toplamakla meşgul...
- o **Ö.C.** : Daha ilk haftasında yüz adet sattığımı, böyle bir muvaffakiyetin bugüne kadar aşk romanlarına dahi müyesser olmadığını ve ne denirse densin okuyucu kitlesinin iyi eserin kokusunu pekâlâ aldığını ve Miralay Bey gibi sahib-i seyf-ü kalem zevatın kıymetli eserleriyle kütüphaneyi irfanımızı zenginleştirmek hususunda himmetlerini diriğ etmemeleri icap ettiğini, söyledi.
- o **S.C.** : Daha ilk haftasında yüz adet sattığımı söyledi.
- o **S.C.** : Böyle bir başarının bugüne kadar aşk romanlarına dahi nasip olmadığını belirtmişti.
- o **S.C.** : Ne denirse densin okuyucu kitlesinin iyi anladığını söyledi.
- o **S.C.** : Miralay Bey gibi kalem ve kılıç sahibi kişinin kıymetli eserleriyle kütüphane kültürümüzü zenginleştirmek konusunda emeklerini yazık etmemeleri gerektiğini söyledi.
- o **Ö.C.** : Kitap basılır basılmaz Miralay Bey müsveddelerini çoktandır hazırladığı yarım sahifelik ithafiyelerle ricali devlete, Erkanı Harbiye-i Umumiye Riyasetine, eski silah arkadaşlarına ve bilumum muharririni askeriyeye birer nüsha gönderdi.
- o **S.C.** : Kitap basılır basılmaz Miralay Bey, Genel Kurmay Başkanlığı Başkanına, askerlik arkadaşlarına ve yazarların hepsine birer örneğini gönderdi.

Sadeleştirilen öykülerde, uzun cümleler öğrencinin anlayabilmesi için kısaltılmıştır. Bir cümlede birden çok fiilimsi verilmişse basit ve az düzeye indirgenmiştir. Özgün metinler olduğu gibi kullanıldığında anlam zorluğu ortaya koyacağından örnekteki gibi öykü üzerinde sadeleştirme çalışması yapılmıştır.

3.3. “Sahibi Seyf-ü Kalem” Adlı Hikâyeye Yönelik B1 Düzeyi Etkinlik Önerileri

Bu bölümde temel dil becerileri bağlamında öykülerden hareketle B1 düzeyi etkinlik önerileri hazırlanmıştır.

3.3.1. Dinleme Etkinliği Önerileri

Dinlediğiniz metinden hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Dinlediğiniz “*Sahibi Seyf-ü Kalem*” adlı metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelimeleri belirtiniz.

o .....

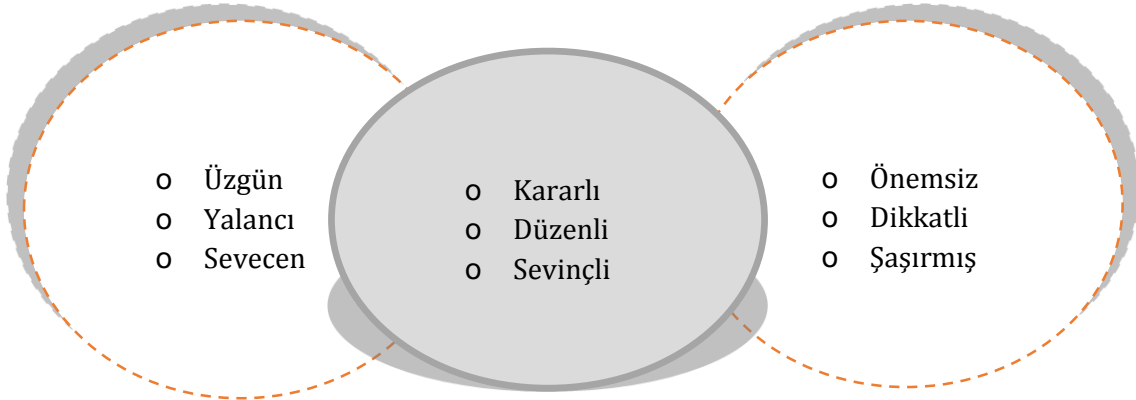
2. Dinlediğiniz öyküde hangi meslek isimleri geçmektedir, çevrenizde bu mesleklere yönelik çalışan insanlar var mıdır, kimlerdir?

3.3.2. Konuşma Etkinliği Önerileri

1. Metinde ismi geçen meslekleri işaretleyiniz. Siz hangisi olmak isterdiniz, anlatınız. Niçin?

BANKACILIK	MÜHENDİSLİK	KASAPLIK	ASKERLİK
DIŞİŞLERİ MEMURLUĞU	AVUKATLIK	HEMŞİRELİK	POLİSLİK
YÖNETİCİLİK	ÖĞRETMENLİK	DOKTORLUK	TÜCCAR

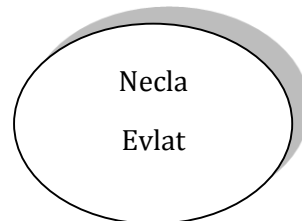
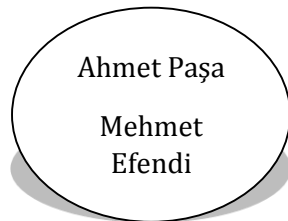
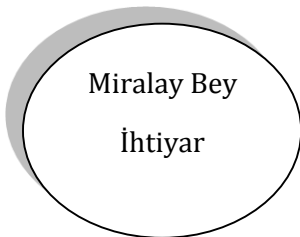
2. Siz aşağıdaki hangi kişilik özelliklerine sahipseniz kendinizi tanıtan kısa bir konuşma yapınız.

3.3.3. Okuma Etkinliği Önerileri

Okuduğunuz hikâyeden hareketle “okuyalım, anlayalım” bölümündeki soruları yanıtlayınız.

1. Okuduğunuz öyküde yer alan şahıs kadrosunda kimler vardır? Yuvarlaklardan hangisi bu kişileri barındırıyorsa işaretleyiniz.

2. Okuduğunuz öyküden hareketle soruları cevaplayınız.

- o Okuduğunuz metnin başlığında yer alan “kalem sahibi” ve “kılıç sahibi” ne anlama gelmektedir?
- o .....
- o Metnin ana teması ve vermek istediği düşünce nedir?
- o .....
- o Siz olsaydınız bu öykünün başlığını ne koyardınız, niçin?
- o .....

3. Aşağıdaki kutucuk içine yazılmış ifadelerin metinden hareketle “Dođru/Yanlığ” olup olmadığını belirleyiniz. Dođru olan ifadelere “D”, yanlığ olan ifadelere ”Y” koyunuz.

♦ Miralay Bey askerlik mesleđini sevmektedir.	
♦ Miralay Bey’in yazacağı eserin adı “Gençlik Yıllarım” olacaktır.	
♦ Miralay Bey’in kitabı ilgi görmemiştir.	
♦ Miralay Bey askerlik anılarını anlatırken anılarından mutsuz bir şekilde bahseder.	

4. Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları kutucuklarda bulunan uygun kelimelerle tamamlayınız.

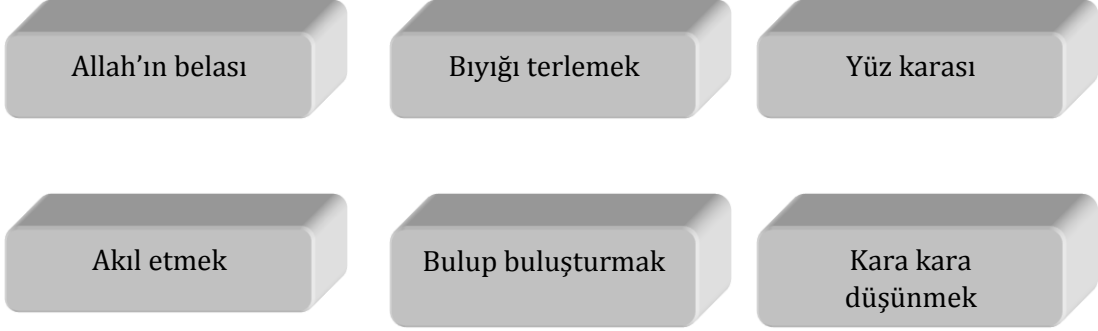
gam yemem	gelin güvey olmayalım	para edecekti	feryadı basıvermiş	sevinçten ölmedi
-----------	-----------------------	---------------	--------------------	------------------

- a. Peki, ama evlat, sakın biz kendi kendimize .....
- b. Dokunma ona sakın ha. O sekizinci kolordu diye .....
- c. Bu göz yaşartan çok isteme karşısında artık ne kandırmak ne bahane .....
- d. Miralay Bey o gece Necla’nın tahminin tersine.....
- e. Bugünü gördüm ya artık ölsem de.....

3.3.4. Yazma Etkinliği Önerileri

Aşağıdaki soruları “Sahibi Seyf-ü Kalem” adlı öyküden hareketle cevaplayınız.

1. Metinden hareketle kutucuk içerisinde yer alan ifadelerden anlamlarına uygun cümleler kurunuz.

2. Öyküde geçen karakterler siz olsaydınız,

- ♦ Miralay Bey yerine hangi mesleği seçerdiniz, nedenleriyle birlikte yazınız.

.....

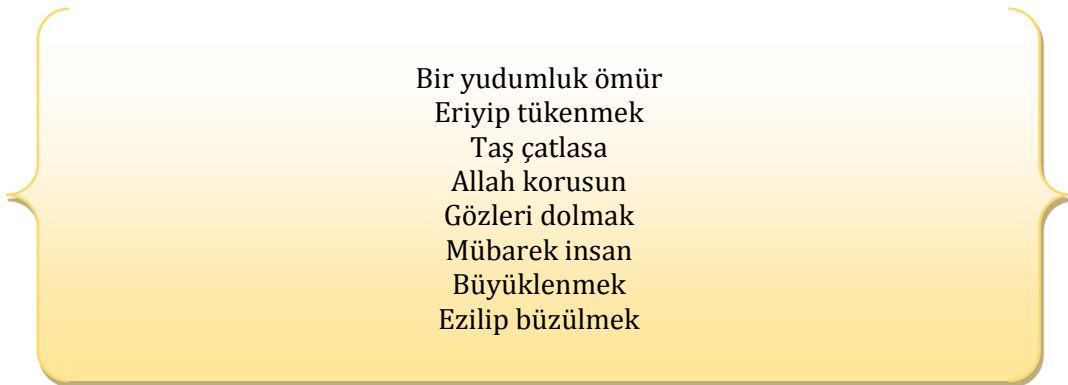
.....

- ♦ Siz de hayatınızda unutamadığınız bir olay yaşadınız mı? Yaşadıysanız neler hissettiniz yazınız.

.....

.....

3. Aşağıdaki kelimelerle metindeki anlamlarından hareketle istediğiniz söz yapısını kullanarak siz de bir öykü yazın.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Son yıllarda hızla gelişen, hem yurt içinde hem de yurt dışında geniş bir uygulama alanı bulan yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin sadeleştirme çalışmalarına duyulan gereksinim artmaktadır. Bu kapsamda özellikle yazınsal metinler belirtilen alandaki gereksinimi karşılama etkili bir öğretim aracı olabilir. Yazınsal metinlerin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılması için öğrencilerin anlayabileceği seviyede olması gerekmektedir. Bu anlaşılabilirliği sağlamak adına metinlerin dil yapılarına uygun biçimde sadeleştirilmeleri gerekmektedir. Bu bağlamda çalışmada ele alınan temel problem durumlarından hareketle saptanan sonuçlar şöyle özetlenmiştir: Haldun Taner'in "Sahibi Seyf-ü Kalem " adlı öyküleri *Avrupa Dil Çerçeve Metni* ve yabancılar için hazırlanan Türkçe öğretim kitaplarındaki dil bilgisi kazanımları gözetilerek B1 düzeyine göre sadeleştirilmiştir. Haldun Taner'in B1 düzeyine sadeleştirilen öyküsünde dil-kültür öğeleri saptanmıştır. Saptanan söz konusu öğeler; kalıp ifadeleri (deyimler, atasözleri, kalıp sözler) ve ikilemeleri, aile kavramlarını, zor kullanımlı eskimiş ifadeleri kapsar. Metinde geçen bu öğeler metnin kullanılabilirliğini ve metinlerin neden sadeleştirildiğini ortaya koymak için belirlenmiştir. Sadeleştirilen öyküden ve betimlenen dil-kültür öğelerinden hareketle bu ilişkiler doğrultusunda YTÖ için metinle öğretim odaklı dört temel becerisine yönelik etkinlik önerileri hazırlanmıştır. B1 düzeyine sadeleştirilen bu metin ve hazırlanan etkinlikler sayesinde; "deneyimleri, olayları ya da düşlerimi, umutlarımı, amaçlarımı betimleyebilir", "basit, birbiriyle bağlantılı tümcelerle konuşabilir", "düşüncelerini ve planlarını kısaca açıklayıp gerekçelendirebilirim", "bir öykü anlatabilir ya da bir kitabın veya filmin konusunu (içeriğini) anlatabilir" ve "kendi tepkilerini betimleyebilir" gibi içlerinde her şeyden önce güncel yaşam ya da meslek dili geçen metinleri anlayabilir gibi B1 düzeyi diğer kazanımlara da yönelik beceriler yansıtılmıştır.

KAYNAKÇA

- Aksan, D. (2015). *Her Yönüyle Dil: Ana Çizgileriyle Dilbilim*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aşkın Balcı, H. (2018). *Metindilbilimin ABC'si*. İstanbul: Say Yayınları.
- Günay, V. D. (2017). *Metin Bilgisi*. İstanbul: Papatya Yayınevi.
- Demirel, Ö. (2014). *Yabancı Dil Öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Durmuş, M. (2013). İkinci/yabancı dil öğretiminde sadeleştirilmiş metin sorunları üzerine. *Bilig*, 65: 135-150.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Akademik Yay.
- Şen, Ü. (2019). Dil Eğitiminin Temel Kavramları. Ülker Şen (Ed.) *Dil Eğitiminin Temel Kavramları* içinde (s.1-20). Ankara: Pegem Akademi.
- Turgut, Y. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (Ed. Prof. Dr. Abdurrahman Tanrıoğen). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EXTENDED ABSTRACT

The aim of this study is; It is the simplification of Haldun Taner's story "Sahib-i Seyf-ü Kalem" according to B1 level for teaching Turkish as a foreign language, evaluation in the context of language-culture relationship, and preparation of activity suggestions for skill-oriented language teaching based on the story. It can be thought that Turkish literature works should be used in teaching Turkish as a foreign language in order to ensure intercultural interaction along with language teaching. These works should be simplified according to the levels in order to be more understandable. A literary text emerges in order to communicate with the aesthetic integration of words, sentences and paragraphs. Each text has the characteristics of a message and communication. This communication takes place thanks to the language used. The text that contains the language elements should be in a semantic whole. At the same time, the phenomenon of culture is also effective in the formation of these elements. It is thought that the texts used in teaching Turkish as a foreign language should reflect the richness of culture and language elements. Because language teaching is not just alphabet teaching or word, sentence teaching. The text is expected to be transformed into sentence structures suitable for language levels without impairing the integrity of meaning. In this way, a basis is prepared for both intercultural interaction and the development of comprehension skills in the target language in language teaching. Haldun Taner's story " Sahib-i Seyf-ü Kalem" has been simplified according to the B1 level, taking into account the grammar acquisitions in the European Language Framework Text and Turkish teaching books prepared for foreigners. Language-culture elements were identified in Haldun Taner's stories simplified to B1 level. The detected items in question; It covers phrases (idioms, proverbs, phrases) and reduplications. When the B1 level outcomes are examined, it can be concluded that it is important to teach such structures. Foreign students may have difficulties in both these words and the stereotypes used, as they lack life in Turkish culture, among the difficulties that come to the fore while learning Turkish. Facilitating the teaching based on these texts and using the stories while teaching Turkish will be useful in eliminating this deficiency. Sentence levels and achievements for foreign nationals who learn Turkish at the B1 level are set out in the European Language Framework. It was tried to be simplified again within the framework of the gains and language levels revealed. In the study, expressions that are difficult to use were also included in the original text of the story "Sahib-i Seyf-ü Kalem". Since these structures cannot be understood by the students, the words, phrases and expressions that are not suitable for Turkish have been translated into today's Turkish using TDK. When the B1 level outcomes are examined, it can be concluded that it is important to teach such structures.. Sentence levels and achievements for foreign nationals who learn Turkish at the B1 level are set out in the European Language Framework. It was tried to be simplified again within the framework of the gains and language levels revealed. In this way, this simplified story has been tried to be used for a foreign student learning Turkish. As a result of the simplification, activity suggestions for understanding and interpreting the text were presented in order to improve their basic language skills. While presenting the activities, the

achievements for the four basic skills at this level were taken into account. Word structures and phrases that originate from the period of the written text and make it difficult for students to understand were also tried to be made suitable for use in daily life as a result of simplification. It is understood from the word situations and sentence structures in the text that a student at the B1 level will not be suitable when he reads this text in its original form in order to better understand Turkish culture. This text, which reveals the richness of the cultural elements of the society where the student is studying, was tried to be simplified and brought to the appropriate level without distorting the meaning of the text for the students. In this way, the stories are brought to the field. The activity suggestions prepared are also questions posed over the simplified text. It is assumed that students at B1 level can easily analyze these activity views after reading the simplified text. As a matter of fact, the stories are contextually suitable for the outcomes. These elements in the text were determined to reveal the usability of the text and why the text was simplified. Based on the simplified story and the depicted language-culture elements, activity proposals for the four basic skills of teaching with text were prepared in line with these relations. As well as understanding texts with a language of life or profession, B1 level skills are also reflected in other acquisitions. This study is qualitative in nature. Scanning model is used. The scanning model is called the research model that describes the past and present situations as they are. In the scanning model, the investigated situation is tried to be described within itself. This study is qualitative in nature. The qualitative study describes it as a research in which qualitative data collection techniques such as observation, interview and document analysis are used, and a qualitative process is followed to reveal perceptions and events in a realistic and holistic manner in the natural environment. While choosing the story, the richness of the words and expressions in the context of the content was taken into consideration. In this study, the analysis of the data was made according to document analysis. In the texts examined, the suitability of the sentences was accepted as appropriate for the simplification study to be made and it was simplified and examined within the framework of language acquisitions. In other words, document analysis is to reveal the analysis of the subject in the study for the problem situations of the written elements.